

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο

: Ν ΣΥΝ

Ημερομηνία: Σάββατο, 24-11-2012

Σελίδα: 19,24 (1 από 2)

Μέγεθος: 1549 cm²

Μέση κυκλοφορία: 63900

Επικοινωνία εντύπου: (211) 3657.000, 7766000

Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

PASCAL BRUCKNER

Ο έρωτας στα χρόνια της χρεοκοπίας

Ο γάλλος διανοούμενος με τους φανατικούς οπαδούς και τους φανατικούς πολέμιους μιλά για τα μεγάλα ζητήματα των ημερών λίγο πριν από την επίσκεψή του, την Τρίτη, στην Αθήνα

Γράφει η Μικέλα Χαριτουλάρη

«**Τ**ο ότι ένας ασθενής πάσχει από καρκίνο δεν σημαίνει και ότι πρέπει να φάει μια σφαίρα στο κεφάλι. Αυτό θα πρέπει να το καταλάβει η Ευρωπαϊκή Ένωση σε σχέση με την Ελλάδα...». Ακούγοντας αυτά τα λόγια στο τηλέφωνο, σκέφτεται κανείς πως το κίνημα των Νέων Φιλοσόφων μπορεί να γέρασε, ο Πασκάλ Μπρικνέρ όμως, εξέχον μέλος τους κάποτε, καλά κρατεί. Στα 64 του διατηρεί το σπινθηροβόλο πνεύμα, την αιχμηρή γλώσσα και την κριτική ματιά του στη σημερινή πραγματικότητα, και με αυτές τις αποσκευές έρχεται στην Αθήνα στις 27 Νοεμβρίου. Στο μεταξύ μίλησε στα «NEA» για τα μεγάλα ζητήματα των ημερών και φυσικά για τον έρωτα, «που πρέπει με κάθε τίμημα να διατηρήσει την αμφισημία του».

Μοιάζει οξύμωρο, αλλά ο προτεστάντης Μπρικνέρ πέρασε όλα του τα μαθητικά χρόνια σε ένα περιβάλλον θρησκευτικό με δασκάλους ισοούτες σε ένα από τα λεγόμενα «ελεύθερα» γαλλικά σχολεία. «Δεν είμαι πιστός», λέει σήμερα, «και έχω καταγγείλει τις παρεκλίσεις του καθολικισμού σχολιάζοντας τις δυτικές κοινωνίες λ.χ. στον "Πειρασμό της αθωότητας" ή στην "Τυραννία της μεταμέλειας" (Εκδ. Ασάρτη), δεν μου αρέσει όμως ο δάκτυτος αντικληρικαλισμός που βλέπω. Στο κάτω κάτω, οι δημοκρατικές αξίες της συμπόνας, της ισότητας, της δικαιοσύνης είναι θεμελιώδεις στη διδασκαλία του Ευαγγελίου...».

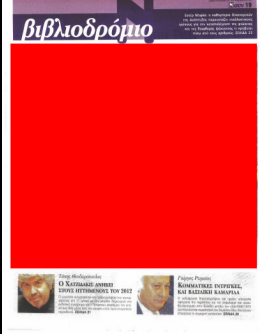
Γι' αυτά και για άλλα παρόμοια ο γάλλος διανοούμενος μοιάζει συχνά αντιφατικός. Δεν διάσασε να υποστηρίξει την αμερικανική επέμβαση στο Ιράκ το 2003 και τον πόλεμο στη Γιουγκοσλαβία μεταξύ 1992-1999, ενώ καταδίκασε τα βασανιστήρια στο Αμπου Γκράιμπ και στο Γκουαντάναμο. Ειδικεύθηκε επιστημονικά στα προβλήματα του Τρίτου Κόσμου, στάθηκε δίπλα στους «παρίες» το 1985 με το μυθιστόρημά του «Γενέθλια γη» (Λιβάνης), προβάλλει όμως ενστάσεις στα οικολογικά προτάγματα που φρενάρουν τις αναπτυξιακές μεταρρυθμίσεις,

Υποστήριξε τον Σαρκοζί το 2007 στον β' γύρο των προεδρικών εκλογών και σήμερα στηρίζει τον Ολάντ. Καταδίκασε την επιρροή που ασκούσε ο μαρξισμός στην ιντελιγκέντσια κατά τις δεκαετίες του '70 και του '80 και σήμερα ζητά μια «έξυπνη Αριστερά», που «να κατεβεί προς την εργατική τάξη και τους μετανάστες». Τα σχολιάζει αυτά στα παρεμβατικά δοκίμιά του και είναι από τους λίγους συγγραφείς που καλλιεργεί αυτό το είδος παράλληλα και εξίσου συστηματικά με τη λογοτεχνία. Έγινε δημοφιλής το 1981 με το μυθιστόρημα «Τα μαύρα φεγγάρια του έρωτα», που έγινε ταινία από τον Ρομάν Πολάνσκι, και δύο χρόνια αργότερα γράφει το δοκίμιο «Ο λυγμός του λευκού ανθρώπου» για την υποκρισία των «πολιτισμένων» φιλόδοξων απέναντι στους «βαρβάρους». Συνολικά έγραψε εννέα μυθιστορήματα με τελευταίο τον «Μικρό μου σύζυγο» (2007) και έπετα αφοσιώθηκε στα κείμενα πολεμικής. Αλλά τώρα, επιστρέφει ξανά στο μυθιστόρημα με το «Σήπια των αγγέλων» που θα κυκλοφορήσει σε δύο μήνες (Εκδ. Grasset). Θέμα του οι άστεγοι του Παρισιού. Ή, όπως το θέτει ο ίδιος, «εκείνοι που απορρίφθηκαν από τον καπιταλισμό». Είναι ένα μυθιστόρημα που αποτυπώνει τις αγωνίες τους, εσπάζοντας στο κέντρο της σημερινής Γαλλίας, η οποία κατά τον συγγραφέα βρίσκεται σε δεινή θέση – κάτι που ανατρέπει, λέει, την ισορροπία δυνάμεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

«Εάν η ΕΕ καταρρεύσει οικονομικά, θα καταρρεύσει και βιολογικά», τονίζει στα «NEA». «Και τότε θα βιώσουμε τη μεγαλύτερη καταστροφή μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Και αυτό παρότι στην ουσία της η Ευρώπη θα παραμείνει μια εύπορη ήπειρος...». Κατά τον Μπρικνέρ, λοιπόν, η κατάσταση είναι «εξαιρετικά κρίσιμη καθώς διακυβεύεται όχι απλώς μια οικονομική χρεοκοπία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά μια χρεοκοπία και φιλοσοφική και πολιτική». Η ΕΕ, όπως λέει στα «NEA», του θυμίζει τα σπία που είδε στην Ασία να τα ροκανίζουν από μέσα οι τερμίτες. «Είναι ένας γίγαντας με πύλινα πόδια». Με ανάλογες εικόνες εκτυλίσσεται και η συνέντευξή του.

→ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 24

Είδος: Εφημερίδα / Ένθετο : Ν ΣΥΝ
Ημερομηνία: Σάββατο, 24-11-2012
Σελίδα: 19,24 (2 από 2)
Μέγεθος: 1549 cm²
Μέση κυκλοφορία: 63900
Επικοινωνία εντύπου: (211) 3657.000, 7766000
Λέξη κλειδί: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

Λοξή ματιά

Της **Μικέλας Χαρτουλάρη**

mxart@dclnet.gr

Η περίπου αριστερή στροφή του Μπρικνέρ

«**Ο** πιο μεγάλος από τους συλλογικούς φόβους μου αφορά την Ευρώπη που έχει πάψει να πιστεύει στον εαυτό της σε μια εποχή κρίσης. Φοβάμαι διότι διακυβούνται οι ελευθερίες των παιδιών μας».

Ο Πασκάλ Μπρικνέρ ως «νέος φιλόσοφος» δεν είχε ποτέ το αλαζονικό ύφος ενός Μπερνάρ-Ανρί Λεβί ή ενός Αλέν Φινκελκρότ. Και μοιάζει πλέον να έχει διαχωρίσει τη θέση του από τους παλιούς συνοδοιπόρους του, που έτσι κι αλλιώς ως κίνημα αμφισβήτησης της αριστερής σκέψης έχασαν την αίγλη τους, καθώς παγιδεύτηκαν σε μια συντηρητική ματιά στα πράγματα και σε αμφιλεγόμενες πολιτικές εμπλοκές. Στη μακρά τηλεφωνική συνέντευξη που έδωσε λοιπόν στα «NEA» με αφορμή την ομιλία του την ερχόμενη Τρίτη στην Αθήνα, ακουγόταν πολύ προβληματισμένος για το μέλλον των ευρωπαϊκών κοινωνιών. Και έδειξε ότι οι φόβοι του δεν αφορούν μονάχα την οικονομία, αλλά μπαίνουν βαθιά στα θέματα της κοινωνικής συνοχής και φθάνουν μέχρι τα κρεβάτια των Ευρωπαίων. Μην ξεχνάμε πως υπήρξε από τους διανοούμενους που έκαναν σημαία τους τα ερωτικά ζητήματα.

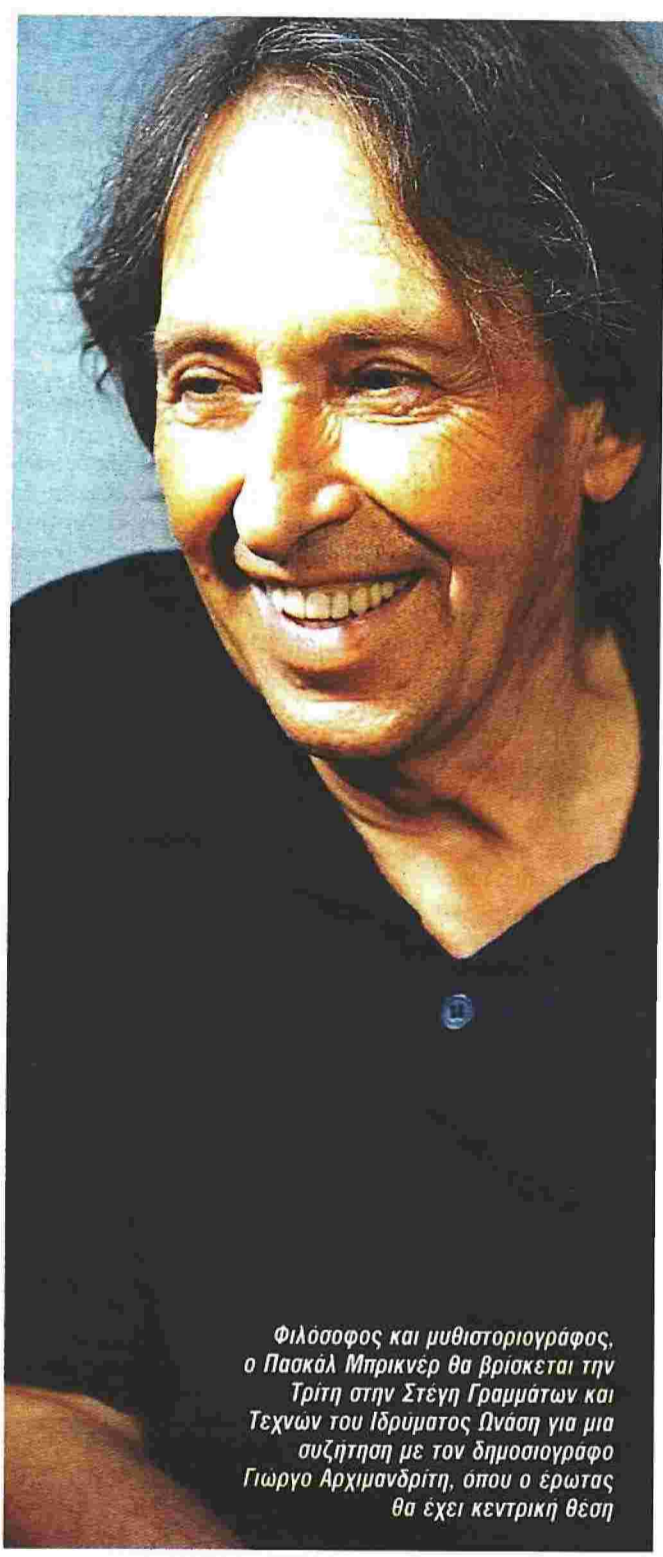

Το εξώφυλλο του τελευταίου βιβλίου του

«Η Ευρώπη πίστευε πως είχε νικήσει τον φασισμό και τον κομμουνισμό», μου είπε. «Κι όμως τώρα μοιάζει να υποκύπτει εξοντωμένη από την ίδια της την προδοσία απέναντι στις αξίες της και στους συλλογικούς της στόχους. Παραχώρησε στο χρηματοπιστωτικό σύστημα το δικαίωμα να υπαγορεύει νόμους ερήμην του κόσμου της εργασίας και επέτρεψε στις ανισότητες να γιγαντωθούν. Αυτό το λέω εγώ "αυτοκτονία του καπιταλισμού"...». – Άρα τι; Χρειαζόμαστε έναν άλλο καπιταλισμό; «Όχι, φυσικά. Εκείνο που χρειαζόμαστε είναι μια άλλη μορφή οικονομίας που να αναπτύσσεται προς όφελος όλων των κοινωνικών ομάδων. Δεν είναι μονάχα η ανεργία που έφτασε στα ύψη. Ποτέ δεν έβλεπες γύρω σου τόσο κόσμο να είναι σαν χαμένος...». – Μα, και η Αριστερά το λέει αυτό...

«Εγώ ήμουν πάντα κοντά στους σοσιαλιστές. Και σήμερα υποστηρίζω μια Αριστερά φιλελεύθερη, με την πολιτική έννοια του όρου. Διότι πιστεύω, πως αυτός ο χώρος (σ.σ.: ο Μπρικνέρ με τον όρο «Αριστερά» εννοεί τους γάλλους σοσιαλιστές) πάσχει από τους μπορέμ μπουρζουάδες. Κι έχει ξεκάσει πως οφείλει να στρέψει την προσοχή του προς τους μη προνομιούχους, να πάψει να ρίχνει ευθύνες στον απλό κόσμο, να κατεβεί μέχρι τους εργάτες και τους μετανάστες που είναι οι μεγάλοι χαμένοι του νεοφιλελευθερισμού». Τι νόημα είχαν τότε οι βολές κατά της πολυπολιτισμικότητας και τα περί «ροταισμού των αντιρατσιστών»; «Στη Γαλλία οι "μετανάστες με χαρτί" έχουν ίσα δικαιώματα με τους Γάλλους και είναι αφομοιωμένοι στην κοινωνία, ενώ στον αγγλοσαξονικό κόσμο αλλά και στην Ολλανδία κ.α. μένουν κλεισμένοι στις δικές τους κοινότητες, "φυλακίζονται στην τουτόπιτά τους", κάτι με το οποίο είμαι αντίθετος, καθώς συντηρεί τις διακρίσεις. Ξεκίνησε ως θετικό με την αναγνώριση των δικαιωμάτων των ομοφυλοφίλων, αλλά εξελίχθηκε αρνητικά. Και είναι ένα ζήτημα που ξαναμπάνει σήμερα με το κύμα μεταναστών στην Ευρώπη του Νότου και με το δεδομένο ότι οι περισσότεροι είναι μουσουλμάνοι...».

– Η άνοδος της Ακροδεξιάς στην Ευρώπη σχετίζεται και μ' αυτό; «Φυσικά, αλλά όχι μόνο. Η Ακροδεξιά είναι μισαλλόδοξη, αλλά εμφανίζεται και ως η μόνη που φροντίζει τον λευκό ανθρώπινο, τον χτυπημένο από την κρίση. Ξέρετε πόσοι ψηφοφόροι του ΚΚ Γαλλίας έκαναν στροφή προς το Εθνικό Μέτωπο των Λε Πεν; Γι' αυτό είναι ολέθριο το ότι η ΕΕ έχασε τις ανθρωπιστικές αρχές της». – Φαίνεται ωστόσο να αναπτύσσεται μια αλληλεγγύη ανάμεσα στους τραυματισμένους λαούς του Νότου. Ίσως αυτό να είναι το όπλο του αύριο... «Οι συγκεντρώσεις με το "Όχι" προκαλούν εκρήξεις βίας και δεν είναι αποτελεσματικές. Το κρίσιμο δεν είναι τι γίνεται στους δρόμους, αλλά τι γίνεται στην πολιτική. Διότι αυτή την ώρα η Ευρωπαϊκή Ένωση ετοιμάζεται να σκοτώσει τους λαούς για να... τους σώσει!».

Φιλόσοφος και μυθιστοριογράφος, ο Πασκάλ Μπρικνέρ θα βρισκείται την Τρίτη στην Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών του Ιδρυματος Ωνάση για μια συζήτηση με τον δημοσιογράφο Γιώργο Αρχιμανδρόλη, όπου ο έρωτας θα έχει κεντρική θέση

Μεγαλείο και τραγωδία

«Η Ελλάδα μπήκε στην ευρωζώνη για να προστατευτεί, όπως καταφεύγουμε σε ένα σπίτι για να γλιτώσουμε από την καταιγίδα, και τώρα κινδυνεύει επειδή καταρρέει η σκεπή...». Ο Μπρικνέρ ακούγεται ευαίσθητος στα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας και θεωρεί πως είναι άρρηκτα δεμένα με τη δομική κρίση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, «η οποία θα έπρεπε είτε να καταργήσει το χρέος και για την Ιταλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, είτε να το επιμηκύνει στα 20-30 χρόνια».

Πρωτοεπισκέφθηκε, λέει, την Ελλάδα στα μέσα του '70, «όταν η χώρα έβγαινε από τη δικτατορία και στον αέρα υπήρχε μια υπόσχεση ανάκαμψης για όλους». Από τότε ερχόταν συστηματικά και σήμερα νιώθει «μια συγκίνηση αλλά και μια λύπη. Σφιγγεται η καρδιά μου να βλέπω αυτή τη χώρα να γυρίζει 50 χρόνια πίσω...». Και ως διανοούμενος έχει μια συμβουλή να δώσει: «Αξίζει να ξαναδιαβάσουμε τους αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους της κλασικής περιόδου. Εزشαν μεγάλες συγκρούσεις και μεγάλες ανακατατάξεις και στη σκέψη τους υπάρχουν όλα τα διδάγματα για να αντιμετωπίσει κανείς τη σημερινή κατάσταση. Κανένας άλλος δεν έχει μιλήσει τόσο απλά με μυνύματα που έχουν τόσο βάθος».

...και οι διαφορετικές οπτικές για τον έρωτα

Ο Πασκάλ Μπρικνέρ διατρεί λοιπόν ακμαία την πολεμική του διάθεση. Ακόμη και για το ζήτημα του έρωτα, όπου, κατά τη γνώμη του, αποτυπώνεται σε μεγάλο βαθμό το προφίλ μιας κοινωνίας. Εδώ οι απόψεις του συγκρούονται με εκείνες του κορυφαίου διανοητή της γαλλικής Αριστεράς και άλλοτε μαοϊκού, Αλέν Μπαντιού, που την περασμένη εβδομάδα άνοιξε ένα τριήμερο συνέδριο φιλοσοφίας υποστηρίζοντας ότι «η επανεφεύρεση του έρωτα θα σημάνει και την επανεφεύρεση της σκέψης». Ο Μπρικνέρ διαφωνεί, όπως μου είπε. «Τον

έρωτα πρέπει να βιώσουμε στην τραγική και στη θαυμασιτή του διάσταση, ενώ το να τον επανεφεύρουμε, μου ακούγεται σαν να θέλουμε να τον εξαγνίσουμε και να τον μετατρέψουμε σε συναίσθημα αποκλειστικά θετικό. Όμως η λέξη αυτή, στα γαλλικά τουλάχιστον, σημαίνει και επιθυμία και γενναιοδωρία και εγωισμό και αμφιβολία κ.ο.κ. Αυτή η αμφισβήτηση πρέπει να διατηρηθεί πάση θυσία». Ωστόσο ο Μπαντιού το πάει πιο μακριά υποστηρίζοντας μια επανενεργοποίηση του ερωτικού πάθους ως μιας στάσης στη ζωή που μας βοηθά να αποδε-

χτούμε την ιδέα του Άλλου δίπλα μας και που αντιστρατεύεται την κυρίαρχη λογική του συμφέροντος. «Εγώ έχω ενστάσεις με τη χρήση του έρωτα στην πολιτική», απαντά ο Μπρικνέρ, που πάντως το 1975 εστίασε το διδακτορικό του στη «Σεξουαλική χειραφέτηση στη σκέψη του Φουριέ» (με επιβλέπουσα την Κρίστεβα), ενώ το 1981 μίλησε για τη σκοτεινή πλευρά του ερωτισμού στο μυθιστόρημα «Μαύρα φεγγάρια του έρωτα» και πρόσφατα έγραψε τα δοκίμια «Το ερωτικό παράδοξο» (2009) και «Ο γάμος από έρωτα έχει αποτύχει» (εκδ. Πατάκη). «Ο έρωτας

έχει πιο ενταχθεί στον κοινωνικό κανόνα και φυσικά η σεξουαλική απελευθέρωση είναι προτιμότερη από την καταπίεση. Πέρα από αυτό όμως, δεν βλέπω άλλη πρόοδο. Αντίθετα, βλέπω τους έφηβους να μαθαίνουν τον έρωτα μέσα από την πορνογραφία και να περιορίζουν τις ερωτικές σχέσεις σε μια σειρά στάσεων, και βλέπω τη γενιά μου να υπερηφανεύεται για την ανηθικότητά της, ενώ οι έρευνες 30 χρόνια τώρα δείχνουν ότι τα προβλήματα των ερωτικών σχέσεων παραμένουν αναλλοίωτα: είναι η στύση για τους άντρες και η απουσία οργασμού για τις γυναίκες».